

KVINAVASSDRAGET

-Fra fordums storhet til et vassdrag med sterkt redusert opplevelsesverdi

-Regulering og forsuring

-Nye muligheter og ny giv med vassdragskalking

-Initiativ fra lokale ildsjeler

-Oppstart 1994

Vassdragsplanen

-Vassdragsplan for Kvinavassdraget

-Et viktig “dugnadsprosjekt” for vassdraget

Mål:

-Kartlegge og samordne aktører, interesser og tiltak i tilknytning til vassdraget

-Proessen:

-Styringsgruppe og to arbeidsgrupper

-Bred deltakelse, 38 møter

-Åpne, lokale infomøter

- Planperiode: 1997-99

Vassdragsplanen

-Vedtatt av Kvinesdal kommunestyre juli 1999

- Temaplan for kommunen:

-Ikke juridisk bindende

-Forutsetter at mål og tiltak innarbeides i kommunens øvrige planverk/ -budsjetter

- For tiltak utenfor KK's ansvarsområde:

-Planen danner grunnlag for samordning av tiltak og prosesser

VASSDRAGSPLAN FOR KVINAVASSDRAGET

Vassdragsplanen

Hovedmål for Kvinavassdraget:

Kvinavassdraget skal bidra til miljø- og næringsutvikling i Kvinesdal. Bærekraftig utvikling skal ligge til grunn for utnyttelse av ressursene i og langs vassdraget.

Forvaltningsstrategi:

Vassdragsplan for Kvinavassdraget skal være et sentralt styringsverktøy for alle aktører i forvaltningen av vassdraget. Prioriteringer i planen skal innarbeides i alle planer som vedrører vassdraget.

Handlingsprogram

52 tiltak innenfor følgende temaer:

- Tradisjonell næring (jord/skog) (2)
- Flomutsatte arealer, erosjon mm (2)
- Lokale kulturminner /
biologisk mangfold (3)
- Friluftsliv, bruk av kultur-
og naturmiljøer (3)
- Vannkjemi / forurensning (9)
- Lokal forvaltning / kultivering (8)
- Kraftproduksjon / vannføring / fiskeoppgang (14)
- Andre biotopforbedrende tiltak (9)
- Miljømål for vassdraget (2)

Tiltak nr. 28

Tiltaksgruppe: F

Prioritet: 1

Navn: Fiskeoppgang Trælandsfos.

Beskrivelse	<p><i>I tillegg til øket vannføring i det naturlige elveleiet v/ Trælandsfos må det også foretas en del fysiske tiltak for å lette fiskens oppgang utover de som ble foretatt i tilknytning til gjennomføringen av oppvandringsprosjektet i 1995-96 (Kviljo m.fl. 1997).</i></p> <p><i>Borregaard-Trælandsfos kan etter konsesjonsvilkårene pålegges å foreta nødvendige oppryddings- og sprengningsarbeider for å lette fiskens gang mellom inntaksdammen og kraftstasjonen. Også Sira-Kvina Kraftselskap kan etter konsesjonsvilkårene pålegges å bidra til å lette fiskens oppgang på strekningen.</i></p> <p>Etter nærmere vurdering gjennomføre ytterligere tiltak for å rense opp og lette fiskens oppgang v/Trælandsfos/Rammedalen.</p>
Effekt av tiltaket	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sikre at fisk under vandring finner frem til naturlig elveløp / foss og ikke blir stående i utløp fra kraftstasjonen. 2. Forbedring av oppvandringsmuligheter for fisk i Rammedalen og over inntaksdammen
Tiltaksansvarlig	Borregaard-Trælandsfos, Sira-Kvina Kraftselskap
Kostnader	200 000
Finansiering	Borregaard-Trælandsfos, Sira-Kvina Kraftselskap
Tidsramme	2000
Oppfølging	NVE, DN, MVA, KK v/ Natur- og Næringsetaten, Fagråd for fisk
Kommentar	Ref vurderinger gitt av DN v/ R. Grande 04.08.92 Ref notat fra Samuel Egenes av 16.09.98 Tiltakene gjennomføres frivillig eller etter pålegg fra NVE

Eksempel på tiltaksbeskrivelse

Fagråd for fisk

-Tiltak 18 i vassdragsplanen:

- *"Det opprettes et Fagråd for fisk i h.h.t. de retningslinjer som forvaltningen anbefaler"*
- *"Aktuelle oppgaver vil være oppfølging av vassdragsplanen, samordne informasjon og avgi / koordinere høringsuttalelser"*

-Finansiering / økonomi

-Budsjett: 240-285 000

-Finansiering

- Kvinesdal kommune, ca 100 000
- Sira-Kvina kraftselskap, ca 100 000
- Fylkesmannen, 10-40 000
- Andre (bl.a krypsivprosjektet), 30 000

I tillegg kommer egeninnsats / bidrag fra deltakende organisasjoner med 40-50 000 pr år.

Fagråd for fisk

-Deltakende aktører:

- Kvinesdal kommune
- Kvina Elveeierlag
- Øvre Kvina Elveeierlag
- Kvinesdal JFF
- Jord- og skogbruksinteressene
- Sira-Kvina kraftselskap
- Fylkesmannen i Vest-Agder,
Miljøvernavdelingen

-Fagrådet har engasjert egen sekretær.

-Det avholdes 5-6 møter pr år

Aktiviteter 1999-2004 – Vannkjemi / forurensning

-Tungmetaller

-Det ble utført undersøkelser av vannkjemi på 7 stasjoner i Kvina fra mai 2001-april 2002. Undersøkelsen viser at det er noe forhøyede og skadelige verdier av kobber og aluminium på bunndyrfaunaen i Knabeåna. Det ble ikke påvist skadelige nivåer av molybden i vassdraget. Generelt ligger nivået av tungmetaller i nedre deler av vassdraget på nivå med naturlige bakgrunnsverdier.

-Bruk av manganholdig slagg i vassdraget / utlekkingsstester

-Bruken av manganholdig slagg i tilknytning til vassdraget er tatt opp ved flere anledninger. Det er tatt initiativ for å få utført nærmere undersøkelser / utlekkingsstester av slagget.

-Miljømål for vassdraget

-Det ble i 2001 gjennomført et forprosjekt med deltakelse fra Teknisk etat og Natur- og næringsetaten

Aktiviteter 1999-2004 – Lokal forvaltning / kultivering I

- Fylkesvise kultiveringsplaner / -soner
  - *Fagrådet har fungert som arena for lokal diskusjon omkring spørsmålet om kultiveringssoner for Sira- / Feda- og Kvinavassdragene. Spørsmålet har betydning for flytting / utsetting av fisk og grunnlag for etablering av klekkeri. Direktoratet for naturforvaltning har vedtatt at de tre vassdragene skal være felles kultiveringszone.*
- Grunnlag etablering klekkeri / settefiskanlegg
  - *Det er utført en utredning som konkluderer med at det vil være behov for separate anlegg for produksjon av innlandsfisk og anadrom fisk innen den felles kultiveringssonen. Det er tatt initiativ for å få avklart Borregaard-Trælandsfos' konsesjonsmessige forpliktelser m.h.t produksjon / utsetting av fisk.*

Aktiviteter 1999-2004 – Lokal forvaltning / kultivering II

- Kalkingsanleggene

- *Fagrådet / fagrådets medlemmer har ivaretatt funksjonen som kalkingsutvalg. Det er bidratt i prosessen med etablering av doserer nr 2 (Nyland).*

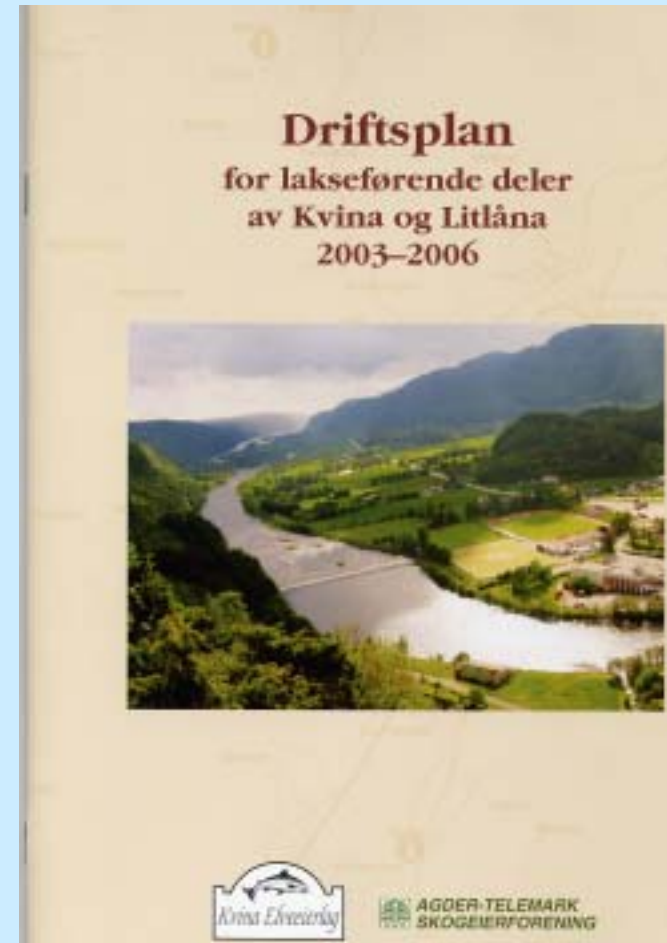

- Kartlegging av sedimentasjon av kalk nedstrøms dosererne

- *Det er på oppdrag fra Fagrådet gjennomført en kartlegging av sedimentasjon av kalk nedstrøm dosereren på Lindland (bildet) og øvre deler av Litleåna. Undersøkelsen dokumenter at det på enkelte strekninger har forekommet betydelig sedimentasjon. Problemet vil reduseres etter at ny doserer er etablert. Undersøkelsen gir grunnlag for senere oppfølging / overvåking.*

Aktiviteter 1999-2004 – Lokal forvaltning / kultivering III

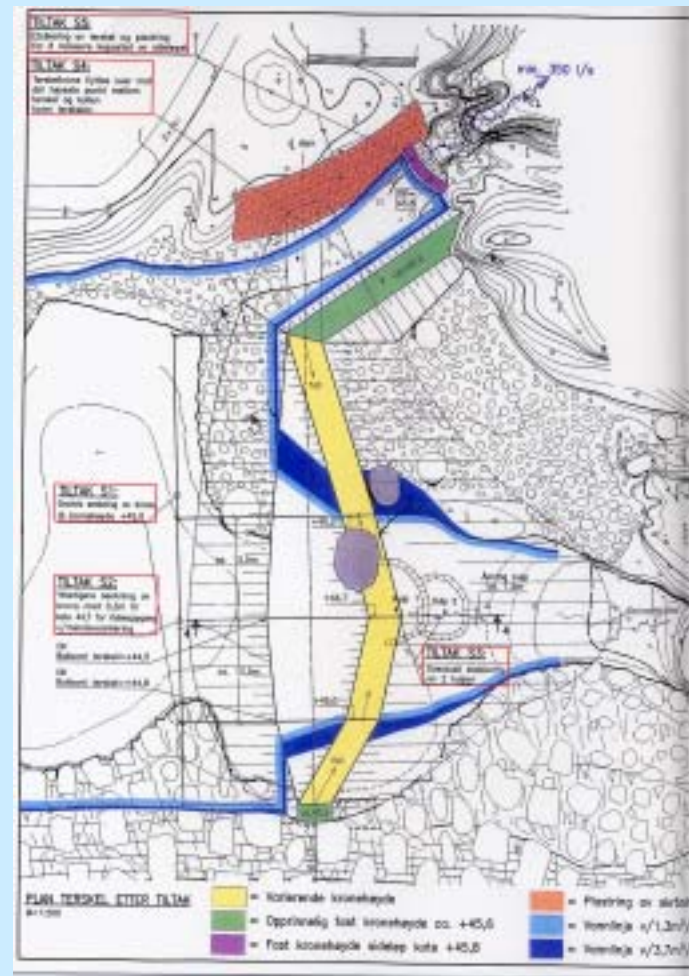
- Organisering / driftsplanlegging
  - *Kvina Elveeierlag har utarbeidet ny driftsplan for 2003-2006.*
  - *Øvre Kvina Elvveierlag har foretatt en identifisering av rettighetshavere og kartlegging av rettigheter til fiske i Kvina ovenfor Rafossen.*
  - *Det har ikke lyktes å bidra til videre utvikling av organiseringen av rettighetshaverne på innlandsdelen av Litleåna*

Aktiviteter 1999-2004

Kraftproduksjon / vannføring / fiskeoppgang I

- Terskelutbedring nedre del
  - Det er gjennomført diverse befaringer og utredninger knyttet til tersklene på nedre del av Kvina. Det er gjennomført høring på forslag til tiltak på terskelen ved Svindland (tegning til høyre, Sira-Kvina kraftselskap)
- Opprenskning etter masseforflytning ved stadion
  - Det er gjennomført diverse befaringer og vurderinger. Det er gjennomført høring på forslag til tiltak. Undersøkelse for å dokumentere området verdi som gyteområde og konsekvenser av tiltak er igangsatt.

Aktiviteter 1999-2004

Kraftproduksjon / vannføring / fiskeoppgang II

- Opprenskningsarbeider Revhølen
  - Det er utført diverse befaringer og vurderinger knyttet til opprenskning i Revhølen (bilde til høyre) og tilrettelegging for vandring vv fisk i området.

- Oppvandringsforsøk
  - Det har lokalt vært ulike syn på hvilke tiltak som bør gjøres, særlig gjelder dette området nedenfor terskelen ved stadion. En uavhengig faggruppe (STOPP-gruppa) har gått gjennom planer og høringsuttalelser og konkludert med at det er behov for ytterligere kunnskap før endelige beslutning tas m.h.t. tiltak. Som ledd i dette vil det bli gjennomført et forsøk med radiomerking av fisk under oppvandring.

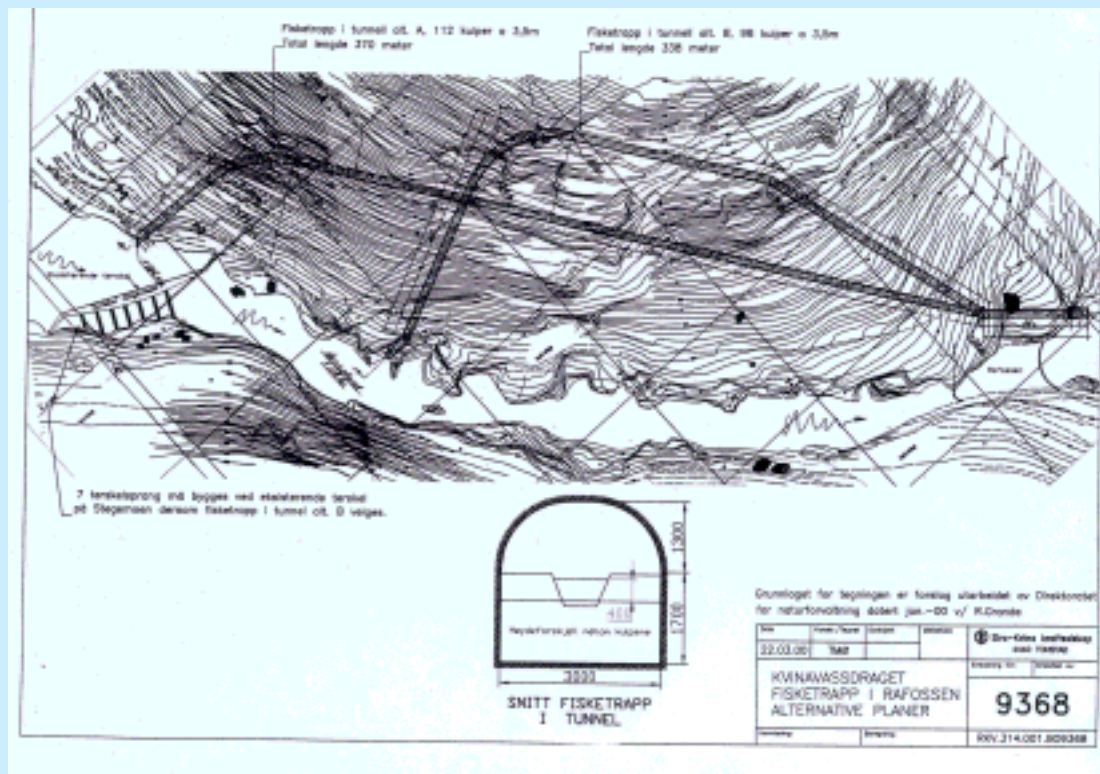
Aktiviteter 1999-2004

Kraftproduksjon / vannføring / fiskeoppgang III

- Informasjon og lokal høring vedr fisketrapp i Rafossen

Det ble i 2000 gjennomført lokale informasjonmøter og en lokal høring vedrørende spørsmålet om fisketrapp i Rafossen.

Undersøkelsen viste at det var ulike syn, men et flertall som var positive til trapp. På grunnlag av undersøkelsen har Fagrådet arbeidet videre med utredningsarbeid knyttet til spørsmålet.

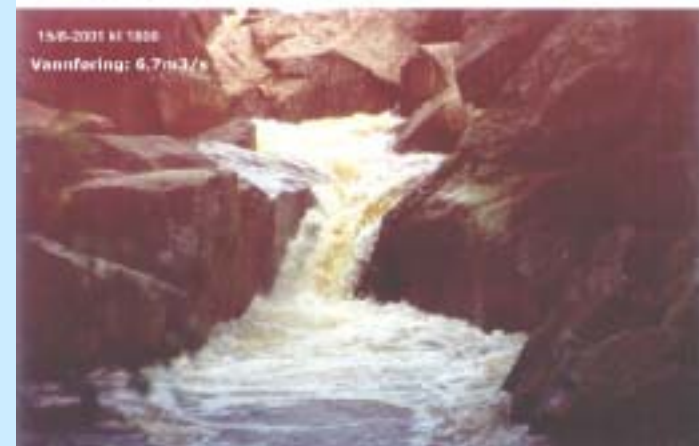

Aktiviteter 1999-2004

Kraftproduksjon / vannføring / fiskeoppgang V

- Fiskeoppgang Trælandsfos
  - *Det er gjennomført ulike fysiske tiltak i elveleiet i Ramnedalen for å lette fiskens oppgang. Tiltakene er finansiert av Sira-Kvina kraftselskap og Borregaard-Trælandsfos. Det er videre gjennomført flere forsøk for å dokumentere fiskens oppgang på strekningen.*
- Vannslipp forbi kraftstasjonen ved Trælandsfos
  - *Kvinesdal kommune har etter henstilling fra NVE utarbeidet forslag til vannslipp forbi BT's Kraftsstasjon. Forslaget er oversendt NVE til behandling i tilknytning til gjennomgang / revisjon av BT's konsesjonsvilkår.*

Aktiviteter 1999-2004 - Andre biotopforbedrende tiltak I

- Kartlegging av vegetasjon langs vassdraget
  - *Det ble i 2001 og 2002 foretatt kartlegging av kantvegetasjon langs deler av vassdraget. Det er registrert 16 ulike vegetasjonsenheter. I rapporten gis anbefalinger m.h.t. reetablering / treslag*
- Plan for skjøtsel av kantvegetasjon
  - *Det er utarbeidet en plan for restaurering og skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdraget. Planen er distribuert lokalt og vil inngå som grunnlag for videre planlegging / skjøtelsarbeid.*

Aktiviteter 1999-2004 - Andre biotopforbedrende tiltak II

- Kartlegging av begroingsproblemer

På oppdrag fra Fagrådet er det utført kartlegging av begroing i terskelbassengene i elva. Undersøkelsen viser at det forekommer problemvekst av krypsiv i ca halvparten av terskelbassengene i Kvina. Fagrådet fungerer som tiltaksgruppe for Kvina i "Krypsivprosjektet på Sørlandet". Dette prosjektet har som formål å kartlegge årsaker til problemveksten og utvikle metoder for opprensning / tiltak.

- *Det er foreslått å gjennomføre et forsøksprosjekt i Narvestad-bassenget knyttet opp mot det regionale krypsivprosjektet.*

Aktiviteter 1999-2004 – Annet

-Kontaktmøter med DN og NVE

*-Fagrådet har tatt initiativ til årlige kontaktmøter med
Direktoratet for Naturforvaltning og NVE .*

-Grense elv / sjø

*-Fagrådet har bidratt i prosessen med utarbeidelse av forslag til
grense elv / sjø for Kvina- og Fedavassdragene*

-Avgitt diverse uttalelser

-Arena for diskusjon av ulike forhold knyttet til elva:

-Fiskeoppsyn, ørekyte, smitteforebyggende tiltak mm

Pågående / prioriterte aktiviteter fremover:

- Bidra i prosessen med planlegging og gjennomføring av merke- / oppvandringsprosjekt
- Bidra til endelig avklaring og evt gjennomføring av krypsiv-prosjekt i Narvestad-bassenget
- Bidra til videre avklaringer i spørsmålet vedr klekkeri / kultiveringsanlegg
- Bidra til videreføring av utredninger / avklaringer vedrørende spørsmålet om fisketrapp i Rafossen / alternativvurderinger
- Bidra til videre arbeid / avklaringer vedrørende fremtidig vannføringsregime / miljøbasert vannføring

Fagrådet minner om følgende bestemmelser i vannressursloven:

§8 (konsesjonspliktige tiltak)

Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen almenne interesser i vassdraget eller sjøen, uten at det skjer i medhold av reglene i § 12 eller § 15, eller med konsesjon fra vassdragsmyndigheten.

§11(kantvegetasjon)

Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget